

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ
КАНАДИ.

Серія: Дитяча література

ЩО ПОВИННА ПРОЧИТАТИ УКРАЇНСЬКА ДИТИНА?

СПИСОК КНИЖОК ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
І ШКІЛЬНОГО ВІКУ.

КАНАДА. ТОРОНТО. 1957.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ
КАНАДИ.

Серія: Дитяча література.

ЩО ПОВИННА ПРОЧИТАТИ УКРАЇНСЬКА ДИТИНА?

СПИСОК КНИЖОК ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
І ШКІЛЬНОГО ВІКУ.

“Найкращий дарунок дитині — рідна
дитяча книжка”.

КАНАДА. ТОРОНТО. 1957.

Слово! Моя ти єдина зброя!
Ми не повинні загинуть обоє:
Може в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів!

Л е с я У к р а ї н к а .

Книги — морська глибина.
Хто в них пірне аж до дна
Той, хоч труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

І в а н Ф р а н к о .

Учітєся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого наущайтєся,
Свого не цурайтєся!
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає.

Т. Шевченко .

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА КНИЖКА НА ЕМІГРАЦІЇ

Дитячий письменник — післанництво
Богом дане. Писати для дітей — свя-
щенна служба, що до неї треба вдягати
ризи.

К а т р я Г р и н е в и ч е в а.

ВСТУПНІ ЗАВВАГИ.

Релігійне і національне виховання української дитини в умовах еміграції стає тепер одним із основних завдань нашої еміграційної спільноти. Тотальний наступ на душу молодого українського покоління, що його проводить московський окупант на наших рідних землях, змушує всю українську еміграцію стати до тотального бою за душу українського молодого покоління, бо це бій за душу нації, за її самобутність, за майбутню вільну українську державу. Він вимагає всіх родів зброї, що можуть і мають принести перемогу.

Один із найцінніших родів зброї — це рідна мова, втілена в рідну дитячу книжку.

До дитячої книжки ставимо сьогодні особливі вимоги. Передусім дитяча книжка, це — як каже один письменник — те саме, що християнський місіонар, що несе світ любови й правди в неторкані серця своїх читачів. Себто — дитяча книжка мусить бути високоартісна своїми ідеями і своїм змістом. В українській дитячій літературі (очевидно, виключаючи радянську українську дитячу літературу) найвищі ідеї — ідеї християнства. Цим окресленням вичерпуємо весь ідейний зміст цієї літератури — і релігійний і національний. Бог і Україна — це провідні ідеї нашої дитячої літератури від її початків донині.

Поруч ідеї і змісту дитячої літератури виринає питання її форми, себто питання мистецтва слова відповідно до психології і вікового світосприймання дитини. Ідея і форма дитячої літератури — це питання, яким займається теорія дитячої літератури, сьогодні — широко опрацьована ділянка і літературознавства, і педагогіки, і психології дитячого віку. З цією теорією мусить бути ознайомлений дитячий письменник, але її мусить знати і літературний критик, і педагог, і бібліотекар у дитячій бібліотеці - випозичальні.

При питанні форми дитячої літератури мусимо звертати особливу увагу на мистецтво і прозової і поетичної творчости для дітей. Поезія для дітей вимагає досконалости ритміки, при чому треба пам'ятати, що вірш для менших дітей — це чарівна музика слова і дуже часто вокальна ілюстрація до гри, ритмічних рухів - танку. Рухово - танковий ритм — це хорей, отож і віршово - поетична творчість для дошкільних дітей повинна мати передусім хореїчну

побудову, яка мінятиметься поступово у віршах для дітей старшого віку на ямбічну, дактилічну та іншу. Народню ритміку — коломийку, козачка — вживаємо в творчості для дітей старшого віку. Важно, щоб діти закріпили своє вроджене, як також засвоєне та усвідомлене відчуття ритміки. Це важливий момент, бо ритм — закон життя, а далі він основа для сприймання і відчуття краси поезії, що така невідмовна для духового життя людини. В цьому відношенні в нас панує і досі невідрадний стан: більшість наших віршових творів для дітей, головню давніших, це просто жалюгідне віршоробство, що і є одною з причин, чому в нас поезія втрачає свого читача в старшому віці і перестає бути потребою життя та й душі.

З питанням ритміки зв'язується теж питання нашої літературної мови та її краси, зокрема літературних наголосів у нашій мові. Зле ритмічно побудовані вірші спричиняють фальшиві наголоси і тоді мова стає часто дивовижжям. Це мовне дивовижжя у поганих віршах діти мимоволі - несвідомо засвоюють і калічать рідну мову. Звідсіль висновок, що поезії для дітей можуть писати тільки дійсно талановиті і тільки дуже добре обзнайомлені з літературною мовою та з творчим поетичним "ремеслом" (себто поетикою і її законами) поети, а не припадкові люди, що всю суть вірша бачать тільки в менші чи більш поганій римі. Другий висновок такий, що дітям треба давати в руки тільки такі віршові твори, що відповідають не тільки ідейним, змістовим, але й поетичним вимогам — законам.

Літературна українська мова не тільки в віршах,

а й у прозі — невідомна вимога в дитячій літературі. З цього погляду всякі давні видання дитячої літератури чи їх фототипічні перевидання грішать дуже поважними недоліками і давати їх сьогодні дітям — ризикозна, а то й просто каригідна справа.

З поняттям дитячої літератури і взагалі книжки — нерозлучно пов'язане її мистецько - графічне оформлення. Дитина мислить образами і тому віршова строфа чи уривок прози, якого мистець - графік не може зілюструвати, не є вдалим твором для дітей (головно дошкільного віку). Ілюстрація в дитячій книжці, головна для дітей дошкільного віку, становить рівнорядну з текстом її частину, а згодом текст бере перевагу. Мистецька ілюстрація є першим ступенем ознайомлення дитини з образотворчим мистецтвом і допомагає розвитку мистецького й естетичного смаку. З цього погляду роль мистецького оформлення дитячої книжки незвичайно важлива, а ще зокрема, коли йдеться про національний характер графічного мистецтва. Мистець - графік несе нарівні з автором - письменником відповідальність за вартість дитячої книжки, за мистецький рівень її оформлення і за його національні первині. Самозрозуміло, мистець - графік мусить бути теж ознайомлений з дитячою психікою і "дитячими принципами" образотворчого мистецтва. Сучасне мистецьке оформлення дитячої книжки не вийшло ще в нас із сфери шукань, але цінні підвалини для нього вже тривко покладені такими мистцями, як Юрій Нарбут, Охрім Судомора, великою мірою — Олена Кульчицька та інші. Українські мистці - графіки на еміграції щораз уважніше ставляться до справи мистецько - графічного оформлення дитячої

книжки, дають йому український національний характер всупереч до “соцреалізму” в мистецтві, що його накинула Москва Україні, позбавивши мистців вільного творчого вияву і заперечивши будь-які національні моменти в образотворчому мистецтві. Ясно, що всякі перевидання сучасних радянських дитячих видань разом з їх ілюстраціями, виконаними в пляні соцреалізму, суперечать мистецьким і національним інтенціям українського вільного мистецтва на еміграції, а одночасно прищеплюють дітям небажані, а то й шкідливі тенденції в сприйманні образотворчого мистецтва і гублять відчуття українського національного характеру цього мистецтва.

Ясно теж, що при перекладах творів чужої дитячої літератури, особливо національної своїм характером (напр., китайські чи японські казки), ілюстрації до них мусять бути оригінальні, роботи мистців даної нації, або бодай у їхньому стилі.

Книжок дитячих незбутні чари . . .
(“Sonnetarium”)
Микола Зеров

ВИДАВНИЧА СИТУАЦІЯ.

Після закінчення другої світової війни і великого українського ісходу зразу ж виринула, як одна з найважливіших, проблема української дитячої літератури — книжки на еміграції. Вже весною 1946 р. відбувся в Німеччині (Мюнхен) основний з'їзд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, при якому створено в-во “Нашим Дітям”, яке існує досі на терені США і Канади. Поруч нього заіснували теж інші, на жаль, тільки ефемеридні видавництва дитячих книжок. В останньому часі кілька дитячих книжок видало в-во “Ластівка” в Австралії, кілька випусків видав Союз Українців у В. Британії, час-від-часу появляються то в Німеччині, то у Франції, або в Канаді чи в США одна-дві невеличкі дитячі книжечки різних випадкових приватних видавців чи якихось установ і це все. Правда, кілька книжечок вийшло під фірмою “Нових Днів” у Торонті, але це тільки перевидання, здебільшого фототипічне, сучасних радянських дитячих видань (разом з їх ілюстраціями). Далі ж, книгарня “Говерля” в Нью-Йорку перевидляє фототипічно колишні галицькі дитячі видання з їх застарілою мовою і правописом та слабим чи й часто таки зовсім незадовільним оформленням. Ясно, що таку перевидавничу практику не можна зараховувати до позитивного явища. Тільки в виняткових випадках маємо дбайливі перевидання,

(напр., українські народні казки з ілюстраціями О. Кульчицької п. з. "Вітрового батька торба", що їх видав видавець М. Борецький у Нью-Йорку).

У цілому, стан у ділянці дитячої книжки на еміграції — невідрадний. По суті, єдине поважне видавництво дитячої літератури "Нашим Дітям" ОПДЛ, замість сподіваних щомісячних книжкових випусків п.н. "Євшан-зілля" і замість ряду поважних запланованих видань, в тому першої в нас дитячої енциклопедії, обмежує тепер свою видавничу роботу до двох-трьох випусків річно. Основна причина такого стану лежить, безперечно, в цілій еміграційній дійсності. В неменшій однак мірі теж і в занедбанні справи нашої рідної дитячої книжки самими батьками, а далі і тими нашими установами, що так чи інакше повинні бути зацікавлені питанням нашої дитячої літератури, як важливим засобом нашого релігійно - національного виховання. У нас дуже швидко затратилася цінна традиція дитячих бібліотек, як домашніх, так і тих, що при установах, парохіях і т. д., а якщо такі бібліотеки подекуди існують, то вони здебільшого в недбайливому вигляді.

А тим часом потреба дитячої книжки, високоцінної з кожного погляду, зокрема з мистецьким, в українському стилі, оформленні, вже докраю пекуча.

Українська дитяча книжка — це одна з площин нашого національного бути чи не бути, і занедбання в цій ділянці може принести дуже болючі, просто катастрофальні шкоди. Стан сьогодні починає бути нестерпний і найближчий час вимагає великого зру-

шення розуму і сумління серед найширших кол громадянства і широко закроєної плянкової акції.

Гасла: “В кожній українській родині — домашня дитяча бібліотека”, “В кожній установі — дитяча бібліотека - випозичальня”, словом — “Українська дитяча книжка в руках кожної української дитини” повинні стати ділом, якщо наш бій за душу молодого покоління має увінчатися перемогою.

НАША ДИТЯЧА КНИЖКА СЬОГОДНІ.

Подаємо перший список дитячих книжок, що появилися на еміграції після другої світової війни і які заслуговують на увагу навіть при деяких своїх недоліках. Поза увагою залишаємо безвартісні чи маловартісні видання. Особливо вартісні видання подаємо чорним шрифтом. Деякі з видань вже вичерпані, але ще є в руках дітей, більшість є до набуття в книгарнях.

Цей список не претендує на повноту і на вичерпну оцінку. Це передовсім інформативний матеріал. Так само і поділ книжок, коли йдеться про вік дітей, — можна дещо міняти — пересуваючи їх в той чи інший бік, залежно від інтелектуального розвитку дитини.

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

(від 2 до 5—6 року життя)

1. **БІМ-БОМ, ДЗЕЛЕНЬ-БОМ.** Слова народньої пісні, багатокольорові цілосторінкові малюнки О. Судомори. В-во “Нашим Дітям” ОПДЛ, Нюрнберг-

Мюнхен 1949. Стор. 8. Розкішне, мистецьке видання не тільки для дошкільнят, а взагалі для любителів мистецьких видань.

2. М. Коцюбинський: **ПРО ДВОХ ЦАПКІВ. ДВІ КІЗОЧКИ.** Трикольорові цілосторінкові ілюстрації О. Судомори. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Нюрнберг-Мюнхен, 1947. Мистецьке видання, але, на жаль, на гіршому папері.

3. **ДІТИ, ОДГАДАЙТЕ!** Загадки з двокольоровими ілюстраціями О. Судомори. В-во "Нашим Дітям", Мюнхен, 1945. Гарне видання, хоч має дрібні правописні недоліки (текст був уже готовий, малюваний мистцем, і годі було справити).

4. Р. Завадович: **КАЗКА-ВИГАДКА СМІШНА ПРО ВЕДМЕДЯ ЛАСУНА.** Віршована казка. Цілосторінкові, двокольорові ілюстрації М. Вербицького. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ. Мюнхен, 1947. Гарне видання, придатне теж для молодших шкільних дітей.

5. Є. Яворівський: **КАЗКА ДІТЯМ НЕВЕЛИКА ПРО КУРЧАТКО Й ПРО ШУЛІКУ.** Віршована казка. Трьохкольорова обгортка О. Судомори, ілюстрації Е. Козака. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Мюнхен, 1946. Дуже добра казка для дошкільних і молодших шкільних дітей про домашніх звірят і взаємну допомогу.

6. Наталя Забіла: **ХАТИНКА НА ЯЛИНЦІ.** Віршована казка. Кольорові ілюстрації Е. Козака. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ. Регенсбург, 1946. Гарне видання для дошк. і молод. шк. дітей.

7. Наталя Забіла: ПРИГОДА З АВТОБУСОМ. Вірш-казка. Кольорові ілюстрації В. Манастирського. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ. Регенсбург, 1946. Гарне видання для дошкільнят і молодших шк. дітей, на жаль, на тонкому папері.

8. В. Гренджа-Донський: ПРИГОДИ ЗАЙЧИКА, віршована казка. Мал. В. Манастирського В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ. Регенсбург, 1947. Гарний вірш, але видання на газетному папері, повоєнне.

9. В. Гренджа - Донський: БАЙКА ПРО КОЗУ ТА ВОВКА. Віршом. Малюнки В. Манастирського. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Регенсбург, 1947. Відома байка у світовій літературі; гарний, легкий вірш, але видання на газетному папері — повоєнне.

10. Н. Забіла: ПІВНИК ТА КУРОЧКА, сценічна картина, мал. С. Гординського, музика до пісень В. Витвицького. Гарна сцен. картинка, гарна мова і вірш. Видання на газетному папері — повоєнне. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Регенсбург, 1947.

11. Ніна Бурик: ГУСЕНЯ. Сцен. картина, мал. М. Михалевича; музика до пісень В. Витвицького. Жива, цікава сценічна картина, видання на газетному папері. Регенсбург, 1947. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ.

12. Роляник: ЧОРНИЙ ДОЛЬКО, сценічна картинка, мал. Е. Козака. Весела й жива картинка на гігієнічні теми. Видання на газетному папері — повоєнне. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Регенсбург, 1947.

13. О. Іваненко: ЛІСОВІ КАЗОЧКИ, мал. М. Ле-

вицького. Природознавчі оповідання - казки. Гарне видання, гарна мова. Для дошк. дітей і для молодш. шк. дітей. В-во "Нашим Дітям", ОПДЛ, Торонто, 1956.

14. **І. Наріжна: ЯК ПАНАС НА УЗЛІСІ КІЗКУ ПАС.** Віршована казочка, кольор. малюнки Е. Козака. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1956. Гарне, дбайливе видання для дошк. і молодш. шк. віку.

15. **Ю. Тищенко - Сірій: СВІТОВА МАНДРІВКА КРАПЛИНИ ВОДИ,** мал. П. Холодного. Оповідання-казка про воду; гарна мова, гарне оформлення. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Нью Йорк, 1952.

16. **К. Перелісна: ДЛЯ МАЛЯТ ПРО ЗВІРЯТ.** Мал. Яр. Сурмач. Вид. Кооп. "Базар", Філядельфія, 1952. Збірка віршів. Гарне видання, добрий друк. Деякі огріхи в побудові віршів і в мові, в цілому корисне дбайливе видання.

17. **К. Перелісна: ОЙ, ХТО ТАМ?** Віршики для дітей. Ілюстрації Ю. С. Видання авторки. 1954. Дбайливе видання, текст мистецький ручним шрифтом, на жаль, деяка переобтяженість сторінок текстом і ілюстраціями, а вірші з деякими недоліками в побудові. У цілому — гарна книжечка.

18. **Віктор Цимбал: СОНЕЧКО.** Збірка віршів та казок для дітей. Буенос Айрес, 1944. Видання й ілюстрації В. Цимбала. Чепурна збірка, головню нар. віршів і казок.

19. **Л. Мосендз: ЯРЧИК І ЮРЧИК У КАРПАТАХ.** Ілюстрації в кольорах М. Левицького. Видав І. Тик-

тор, Інсбрук, 1946. Віршове оповідання — пригода хлопчиків у Карпатах. Великий формат, гарний чистий друк, дбайливе видання.

20. Л. Полтава: **ЛЕБЕДІ**. Вірші для дітей. Багатокольорові ілюстрації М. Григорієва і М. Михалеви-ча. Видав Союз Українців у В. Британії, Лондон, 1956. Марка “Нашим Дітям” ОПДЛ.

Великий формат, люксове видання, великі черенки, дбайливий друк. Вірші легкі, образні — для дошкільнят і молодших шк. дітей.

21 Л. Полтава: **СЛОН ПО АФРИЦІ ХОДИВ**. Поема для дітей. Ілюстрації Ю. Кульчицького. В-во Союзу Українців у В. Британії, Лондон, 1955. Марка “Нашим Дітям” ОПДЛ. Віршове оповідання — казка, гарний вірш, дбайливе оформлення й друк.

22. **НАШЕ ВІЙСЬКО**. Ілюстрації М. Дмитренка. В-во “Наша слава” Торонто. Постаті українського війська для розмальовування. Кольорові картини і поруч — контури. Марка “Нашим Дітям” ОПДЛ.

23. **МУРКОВІ ДІТИ**. В-во “Всесвіт”, Німеччина 1956. Кольорові ілюстрації, дбайливе видання.

24. М. Підгірянка: **БРИСЬКО. ГУСКА І ЛИСИЧКА**. Малюнки в кольорах Е. Козака. В-во не зазначене; видано в Німеччині 1947. Гарні ілюстрації, але дрібний друк. Вірш легкий, однак місцями доволі кострубатий. У цілому — гарне видання.

25. М. Підгірянка: **КРАВЧИНЯ МАРУСЯ**. Ілюстрації в кольорах Е. Козака. (Видано в Німеччині 1947). Гарні ілюстрації, але дрібний друк. Друк.

помилки. Вірш легкий, однак місцями кострубатий; в цілому дбайливе видання.

26. Вуйко Квак: **ПРИГОДА З ВЕДМЕДИКОМ.** Ілюстроване віршове оповідання. Вид. Пласт. Сеньйорів Клівленд, 1956.

27. Д. Соловій: **ЗВІРЯЧИЙ ЗИМОВНИК.** Малюнки в кольорах М. Михалевича. В-во "Прометей". Німеччина, 1947. Марка "Нашим Дітям" ОПДЛ. Великий формат і прекрасна форма й мова.

28. о. С. Хабурський: **Я ГОСПОДЬ БОГ ТВИЙ.** Біблійна Історія в образках до розмальовування. Вид. в Торонто за благословенням Духовної Влади. Дуже добра ідея видати Біблійну Історію в картинах з малим текстом - підписом, але цикльостильне видання не може повністю вдовольняти, все ж і таке сповняє свою корисну задачу.

29. о. С. Хабурський: **БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ НОВОГО ЗАВІТУ.** Книжечка перша і друга в образках для розмальовування. Вид. в Торонто за дозволом Духовної Влади.

Завваги — як до попередньої книжечки.

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШК. ВІКУ (від 6—8 р. життя) і СТАРШОГО ШК. ВІКУ (від 8—12 р. життя). Здебільшого придатні теж для розказування дошкільним дітям).

30. М. Вовчок: **СЕСТРИЧКА МЕЛАСЯ,** оповідання. Ілюстрації Я. Гніздовського. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1951, мистецьке видання, класика нашої дит. літератури.

31. **К. Малицька: ГАРФА ЛЕІЛІ**, легенди про Христа. Дереворити Ю. Кульчицького. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1953, альбомний формат, розкішне мистецьке видання. Одне з нечисленних у нас мистецьких релігійних видань, при тому придатних як лектура і для дітей і для дорослих.

32. **І. Савицька: НАША ХАТКА**. Оповідання для дітей. Ілюстрації П. Андрусева. Учит. Вид. Спілка, Філядельфія, 1957.

Збірка римованих казочок і оповідань, тематично близьких дітям. Жалко, що доволі багато мовних недоліків, невірні наголоси, текст у багатьох місцях вимагав би кращого опрацювання. Книжка дуже приманлива своїм оформленням і численними, великими та розкішними ілюстраціями.

33. **Н. Забіла: ЧАРІВНА ХУСТИНКА**. Казка (віршом). Ілюстрації М. Левицького. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1952. Гарний вірш, казка на народніх мотивах, естетичне мистецьке видання.

34. **О. Лятуринська: БЕДРИК**. Вірші. Вид. в Вінніпегу, 1956. Марка "Нашим Дітям" ОПДЛ. Ілюстрації авторки. Ця збірка — цінна поява поезій для дітей, дарма, що зразу деякі образи і вислови авторки виглядають важкими — неприступними для дітей. Дбайливе, естетичне видання.

35. **ВІТРОВОГО БАТЬКА ТОРБА** — укр. нар. казки. Ілюстрації О. Кульчицької. В-во М. Борецького, Нью-Йорк, 1956. Гарне дбайливе видання, ілюстрації, хоч репродуковані (з серії нар. казок

“Нашим Найменшим” у Львові), але технічно дуже старанні, а ім'я ілюстраторки говорить само за себе.

36. Р. Завадович: МЕДОВИЙ ТЕЛЕСИК. Віршована казочка. Ілюстрації П. Холодного. Вид. Ю. Сірого, Нью-Йорк 1953. Дбайливе видання, легкий гарний вірш.

37. Г. Х. Андерсен: ДВНАДЦЯТЬ КАЗОК, Ілюстровані. В-во “Пу-гу” Авґсбург, 1948. Світознані казки. Переклад А. Орла, доволі вдалий, хоч місцями довгі періоди, важкі для дітей. Видання повоєнне, тож папір гірший, але видання в цілому дбайливе.

38. Р. Завадович: ЗИМОВІ ЦАРІВНИ. Казка. Фототипічне перевидання книгарнею “Говерля” Нью-Йорк, 1956, але друк поганий, ілюстрації дуже слабенькі. Казка написана цікаво, приступним стилем і гарною мовою.

39. П. Вакуленко: ВЕСЕЛА КУКАБАРА. Казка про австралійських птахів. Ілюстрації автора. В-во “Ластівка” Аделяїда, 1955. Гарне видання, гарна мова, дбайливий друк.

40. І. Савицька. СЕРЦЕ. Вірші — деклямації. В-во “Америка” Філядельфія, 1953. Заставки й кінцівки М. Морачевської. Дбайливе видання, вірші легкі, сприйемливі, хоч мають мовні й ритмічні огріхи.

41. В. Бандурак: КОЗАЦЬКА ДИТИНА. Оповідання з козацької бувальщини. Бібл. “Веселки”, вид. УНСоюзу. Марка “Нашим Дітям” ОПДЛ, Нью-

Йорк, 1955. Ілюстрації М. Бутовича. Цікаве й живе істор. оповідання, гарна мова, дбайливе видання.

42. **І. Франко: КОЛИ ЩЕ ЗВІРІ ГОВОРИЛИ.** Байки (вибір). В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Мюнхен, 1947. Ілюстрації Е. Козака. Відомі байки, видання дбайливе. Це видання перевидала відтак у Нью-Йорку книгарня "Говерля" фототипічно, але недбайливо, з неестетичною обгорткою.

43. **Л. Глібів: БАЙКИ** (вибір). Малюнки О. Судомори, в-во "Нашим Дітям", ОПДЛ. Нью-Йорк-Торонто. Кругло 70 мистецьких ілюстрацій, розкішне видання. Класика нашої літератури. Частина байок відповідає вже й найменшим дітям.

44. **Г. Х. Андерсен: ПОПЕЛЮШКА** (Сіндерелла). Малюнки 13-літньої Христі Головчак. В-во "Золоті Ключі" 1956. Світознана казка, гарне видання, ілюстрації особливо цікаві з огляду на вік авторки.

45. **Р. Завадович: ПЕРЕПОЛОХ**, поема - казка. Малюнки М. Михалевича. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Нью-Йорк, 1951. Незвичайно жива, повна гумору казка (і сатира на "панікерство", яку діти збагнуть у старшому віці).

46. **Б. Данилович: ЛЕТЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ** і інші українські нар. казки. Мал. М. Михалевича, В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Регенсбург, 1946. Хоч папір газетний, але видання гарне, чистий друк, гарні ілюстрації.

47. **М. Лукіяненко: УКРАЇНСЬКІ НАР. КАЗКИ**, ілюстрації в двох кольорах М. Михалевича. В-во

“Прометей” Німеччина, 1947. Багата збірка нар. казок, гарний друк, хоч папір газетний. Тексти вільно опрацьовані і тому відбігають від відомих текстів давніших записів, подекуди із користю, але теж із шкодою (напр., в переказі про Кирила Кожумяку немає цих релігійних моментів, які відомі в давніших оригінальних записах).

48. Р. Завадович: КОБЗАРЕВА ГОСТИНА, сцен. картина з життя Т. Шевченка у трьох відслонах. Вид. Укр. Нар. Союзу Нью-Йорк, 1956. Марка “Нашим Дітям” ОПДЛ. Музика до пісень О. Залеського.

49. М. Яцків: РІЗДВЯНІ ТРОЯНДИ, легенди про Христа і Різдво. Вид. Нью-Йорк, 1953. Ілюстрації П. Холодного. Дбайливе гарне видання.

50. Оскар Вайлд: ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА, казка, переклад з англ. мови М. Лотоцького. Вид. “Укр. Слова” Регенсбург, 1947. Ілюстрації М. Білинського. Клясика світ. дит. літератури. Хоч папір газетний, видання дбайливе, чистий друк.

51. Оскар Вайлд: ВЕЛЕТЕНЬ СЕБЕЛЮБ. Казка — легенда. Вид. “Укр. Слова”, Регенсбург, 1947. Ілюстрації М. Білинського. Світознана легенда, клясика дит. літератури. Дбайливе видання, хоч папір газетний.

52. Б. Грінченко: ОЛЕСЯ, оповідання з часів набігів татар. Ілюстр. Г. Колодія. Фототипічне перевидання кн. “Говерля” Нью-Йорк, 1957. Відоме оповідання — клясика нашої дит. літератури, на жаль, видання недбале, ілюстрації слабкі.

53. КАЗКИ. В-во “Рідне Слово” Німеччина, 1954.

Мал. О. Бистрякова. В змісті байки Франка із збірки "Коли ще звірі говорили" і загадка Глібова. Трикольорове видання гарне й естетичне.

54. Діма: М'ЯЧИК - СКАЧИК, вірші, ілюстрації А. Яблонського, вид. Укр. Нац. Єдності у Франції. Париж 1954. Легкі живі вірші молодой поетки, придатні для малят і школярів.

55. Р. Завадович: З СВЯТИМ МИКОЛАЄМ СВІТ ОБ'ЇДЖАЄМ. Сценічна картина. Вид. "Нашим Дітям" ОПДЛ Нью-Йорк - Торонто, 1954. Актуальна картина на день св. Миколая.

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ШК. ВІКУ

(від 8—12 р. життя)

56. О. Цегельська: ПЕТРУСЕВА ПОВІСТЬ. Оповідання з часів II світ. війни. Ілюстрації О. Вітик-Войтович. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ. Німеччина, 1950. Відома авторка — перша в нашій літературі змалювала болючі переживання й пригоди укр. дітей у Німеччині, живо і з великим знанням психіки й мислення дитини. На жаль, видання післявоєнне на газетному папері і з багатьома друк. помилками.

57. М. Погідний: ГЕТЬМАНСЬКА БУЛАВА. Історичне оповідання. Малюнки В. Цимбала. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, (Регенсбург, 1948) Папір газетний, але видання дбайливе. Оповідання національно глибоко виховне, діти читають з цікавістю.

58. Н. Мудрик: НАМИСТЕЧКО, вірші. Видання Пласт. бібліотеки, Клівленд, 1955. Ілюстрації авторки. Чепурне видання, вірші легкі, багато свіжого звучання. Дрібні мовні огріхи не псують цілості. Вірші придатні частинно і для дошкільнят, а здебільшого вони призначені для пласт. новаків.

59. Роляник: ХЛОПЦІ З ЗЕЛЕНОГО БОРУ. Історична поема - казка. Ілюстрації М. Михалевича. В-во "Нашим Дітям", ОПДЛ, Мюнхен, 1948. Розкішне видання, зміст цікавий, національно і загально виховний, вірш легкий, гарна мова, надається і для старших дітей — юнацтва.

60. Д. Чуб: ВОВЧЕННЯ — збірка оповідань і віршів. В-во "Ластівка", Австралія, 1954. Ілюстрації П. Вакуленка. Гарне видання, живий зміст, гарна мова.

61. Леся Храплива: ІСКРИ. Вірші. Вид. Пласт. Бібліотеки, Клівленд, 1955. Вірші - поезії молодой авторки придатні як деклямації на нац. свята для ст. дітей і юнацтва. Хоч з огріхами в ритміці й мові, але позначені талантом і дітям близькі.

62. М. Коцюбинський: ЯЛИНКА. Різдвяне оповідання. Фототипічне перевидання кн. "Говерля", Нью-Йорк, 1957. Відоме оповідання визначного письменника, на жаль, видання недбале, тому краще брати до уваги повне видання творів (як під 63).

63. М. Коцюбинський: ТВОРИ. Вид. Книгоспілки, Нью-Йорк, том з дитячими оповіданнями (Харитя, Маленький грішник і інші).

64. Б. Лепкий: КАЗКА ПРО КСЕНЮ І ДВАНAD-ЦЯТЬ МІСЯЦІВ. Ілюстрації М. Фартуха. Фото-перевидання "Говерлі", Нью-Йорк, 1956. Відома казка, легкий вірш, на жаль, писаний давніше, має недоліки в мові й ритміці, правопис перестарілий.

ДОПОМІЖНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ВИХОВНИКІВ У ДОШКІЛЛІ І ДЛЯ МОЛОДШИХ ШК. ДІТЕЙ

65. Марія Юркевич (збрала): ВЕСНА. Збірник матеріалів для дошкілля. Філядельфія, 1951. Цикло-стильне видання. Тільки для виховниць у дошкіллі.

66. М. Юркевич: ЛІТО, збірник для дошкілля та дітей нижчих клас. Вид. кооп. "Базар" Філядельфія, 1952.

67. М. Юркевич: ОСІНЬ, збірник для дошкілля та дітей нижчих клас. Вид. Учит. Громади і кооп. "Базар", Філядельфія, 1953.

68. М. Юркевич: ЗИМА, збірник для дітей дошкілля і нижчих клас. Вид. "Нашим Дітям" ОПДЛ, Нью-Йорк, 1952.

69. М. Юркевич: ЛИСТОЧКИ Й ПЛАТОЧКИ, збірник для молодших дітей. Вид. Союз Українок Америки, Філядельфія 1953.

70. М. Юркевич: СРІБНА ЗІРКА — збірник, вид. Кооп. "Базар", Філядельфія, 1956. Ілюстроване.

71. М. Юркевич: ВЕСЕЛИЙ СТРУМОК, збірник, вид. кооп. "Базар", Філядельфія, 1956.

72. М. Юркевич: **ЗОЛОТЕ ПАВУТИННЯ**, збірник, вид. Кооп. "Базар", Філадельфія 1955.

Всі ці збірники від ч. 65 до 72 це відбитки з дит. сторінки в журналі "Наше Життя", змістом багаті вірші, оповідання, сценічні картини але або без ілюстрацій або їх мало, друк дрібний, і тому для дитячого читання не дуже підходить, але дуже добрі як допоміжна лектура виховникам. Мова гарна, але вірші грішать місцями неправильною побудовою, що спричинює теж неправильні наголоси.

ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

(повністю чи частинами)

73. Р. Завадович: **СОЙКА-ШТУКАРКА**. Оповідання про звіриний світ в Україні. Ілюстрації П. Холодного. Вид. Юрія Сірого - Тищенко, Нью-Йорк. Гарне видання, гарна мова, легкий живий стиль.

74. І. Боднарук: **КЛАДКА**. Дитячі новелі. Торонто. 1957. Накладом автора. Марка "Нашим Дітям". ОПДЛ. Ілюстрації М. Левицького. Оповідання — нариси про дітей в умовах війни, переселених таборів і в "Новому світі" — Канаді. Дбайливе видання.

75. В. Барагура: **МЕЧ І КНИГА**, історичні оповідання. Ілюстрації П. Андрусева. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1954. Збірка оповідань з княжої доби, козацької і з життя великих українських постатей. Мистецькі численні ілюстрації. Оповідання сперті на історичних фактах, глибоко

релігійно й національно виховні. Цінне видання, придатне для переказування вже дошкільним дітям, а як лектура придатне для всіх дітей і молоді та дорослих.

76. ПРИВІТ, УКРАЇНО, ТОБІ! — збірник оповідань і віршів, ілюстрації різних мистців. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1950. Гарний змістовий збірник, придатний для дітей кожного віку.

77. Б. Данилович: У ДРУЖНЬОМУ КОЛІ. Збірник оповідань і віршів. Ілюстрації різних мистців. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1953.

78. І. Шугай: ІВАСИК ОРЛИК. Збірник оповідань і віршів. Ілюстрації різних мистців. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ, Торонто, 1953.

79. Л. Глібів: БАЙКИ — диви під числом 43.

ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ВІКУ

(приблизно від 10 року вгору)

80. Іван Франко: АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ. — Вид. "Говерля". Нью-Йорк 1955. Ілюстраційні шкідливі — можливі. Доволі естетичний вигляд.

81. Андрій Чайковський: ЗА СЕСТРОЮ. Історичне оповідання з козацької бувальщини. Вид. "Нашим Дітям" ОПДЛ. Мюнхен, 1947. Оповідання про малого геройського хлопця з козацьких часів.

82. ВІЛЬГЕЛЬМ ТЕЛЬ. Ілюстрації Ульриха Бауера. В-во "Говерля" — Нью Йорк 1957. Знане оповідання про В. Теля переповів у притаманній собі

формі А. Лотоцький. Гарний зміст. Поганий друк. Мова й правопис перестарілі.

83. Фільгеленес: ЗА ВІТЧИНУ. Два історичні оповідання. 2-ге видання. В-во "Говерля". Нью-Йорк 1957. Перестарілі мова й правопис.

84. Іван Франко: ЗАХАР БЕРКУТ. Вид. "Говерля". Нью-Йорк. Відомий твір, але неохайне фотоперевидання. Слабенькі ілюстрації, дрібний друк.

85. Андрій Чайковський: З ТАТАРСЬКОЇ НЕВОЛІ. Історичне оповідання для дітей. Накл. Вид. Сп. "Тризуб". Вінніпег, Ман. 1954.

86. Віра Вовк: КАЗКИ. Обгортка А. М. Муріссі — Ріо де Жанейро. Вид. Бібл. Юних Читачів — Мюнхен 1956. Добрий гарний друк, без ілюстрацій.

87. Богдан Лепкий: КАЯЛА. Історичне оповідання. 2-ге видання. Образки й малюнок на обкладинці Олени Кульчицької. В-во "Говерля". Нью-Йорк 1956. Гарне історичне оповідання. Дрібний друк, місцями невиразний. Перевидано недбало.

88. Антін Лотоцький: КНЯЖА СЛАВА. Історичні оповідання. Авґсбург 1948. Оповідання з часів київського і галицько - володимирського князівства. Мистецькі ілюстрації П. Андрусева, погано друковані. Лихий часописний папір. (Перевидання це багато слабше від оригінального.).

89. Андрій Чайковський: КОЗАЦЬКА ПОМСТА. Оповідання з козацької старовини. Н-д "Нового Шляху". Вінніпег, Ман., Канада 1945.

90. Іван Франко: ЛИС МИКИТА. Звіринний епос.

Ілюстрації Е. Козака. Вид. "Українська Культура", Монтреаль 1953.

Фототипічне дбайливе перевидання. Відомий твір. Хоч не для дітей, старші діти читають з інтересом, дарма, що не можуть схопити ідеї твору і часто розуміють невірно.

91. Роксана Вишневецька: МАТЕРИНКИ. Мала бібліотека МУР'у. В-во "Золота Брама". 1946. Часописний папір. Двох родів друк. Твір має свою літературну вартість.

92. Дмитро Чуб: НА ГАДЮЧОМУ ОСТРОВІ. З австралійських пригод. В-во "Ластівка". Мельбурн, Аделаїда 1953. Мистецьке оформлення П. Вакуленка. Цікаве оповідання. Естетичний вигляд.

93. Маркіян Терлецький: НАША БУВАЛЬЩИНА. Історія України для молоді. Княжа доба. В-во "Говерля". Нью-Йорк, 1956. Фотографічне перевидання, але відносно непогане.

94. Андрій Чайковський: ОДАРКА. Повістка для дітей. З малюнками Петра Андрусева. В-ня Вид. Сп. "Тризуб". Вінніпег, Ман., Канада, 1955.

95. Іван Франко: ОПОВІДАННЯ. В-во "Говерля". Нью-Йорк. 1954. Зі вступом і примітками Петра Ол. Коструби. Скромне фотоперевидання, мізерний папір.

96. Володимир Переяславець: ПІСНЯ ПРО КНЯЖУ УКРАЇНУ. 1. Київська Держава. 2. Галицько - Волинська Держава. В-во "Говерля", Нью-Йорк, 1955. Фототипічне перевидання, недбале, жакливо зіпсована обгортка.

97. Леонід Полтава: ПОДОРОЖІ І ПРИГОДИ МИКЛУХИ - МАКЛАЯ. В-во "Дніпрова Хвиля". Мюнхен, Німеччина. Цікава лектура для старших дітей.

98. ПРИГОДИ ЕЗОПА. Про життя славного байкаря. 2-ге видання. В-во "Говерля". Нью-Йорк, 1956. Гарний зміст, легкий стиль, читається з зацікавленням. Поганий друк; погруддя Езопа (образок) неестетичне. Перестарілі мова і правопис.

99. ПРИГОДИ МОРЕПЛАВЦЯ СІНБАДА — I. Бібліотека Юних Читачів. В-во "Дніпрова Хвиля". Мюнхен, Німеччина, 1955.

Пригодницьке оповідання для юнацтва. Часописний папір.

100. Іван Петренко: ПРИГОДИ ЮРКА КОЗАКА. Ілюстрації Петра Андрусева. Н-д "Говерля". Нью-Йорк, 1955. Цікаве оповідання. Лихий фотодрук, погані ілюстрації.

101. Г. Д. Мукерджі: ПРИГОДИ ХОРОБРОГО ГОЛУБА. Переклала з англійської мови Стефанія Нагірна. Регенсбург, Німеччина, 1947. Вид. Укр. Слово. Численні ілюстрації. Цінна лектура для старших дітей і молоді.

102. Редіард Кіплінг: РІККИ-ТІККИ-ТАВІ. Оповідання про хороброго мунгоса. Переклад з англійської мови. В-во "Нашим Дітям" ОПДЛ 1947.

Надзвичайно цікаве оповідання про маленького звірка мунгоса.

103. М. Погідний: СРІЗНА ГРИВНА. Історичне оповідання з княжих часів. Ілюстрації М. Вербиць-

кого. В-во "Нашим Дітям". ОПДЛ. Торонто, 1950.

104. **Юрій Сірий: УКРАЇНА — ЗЕМЛЯ МОЇХ БАТЬКІВ.** Вид. "Нашим Дітям" ОПДЛ, Нью-Йорк, 1952, і друге фототипічне видання — Торонто, 1956. Ілюстрації і обкладинка П. Холодного. Розповідь про Україну. Цінне видання.

105. **С. Парфанович: У ЛІСНИЧІВЦІ.** Збірка новель з життя звірят в Україні. Ілюстрації Б. Крюкова. В-во М. Денисюка — Буенос Айрес.

Прекрасна лектура для старших дітей, хоч невидана як дитяча література.

106. **О. Кобець: ХРИСТОВА ЯЛИНКА.** Наклад автора. Нью-Йорк, 1952. Обгортка і ілюстрації П. Холодного.

Оповідання про безпритульних дітей у Світському Союзі і їх Різдво. Гарне видання, гарна мова.

107. **Дмитро Чуб: ЦЕ ТРАПИЛОСЯ В АВСТРАЛІЇ.** Укр. книгозбірня — Укр. Видавництво. Сідней, 1953. Цікавий, живий зміст.

108. **Я. Вільшенко: ЧОРНОКНИЖНИК З ЧОРНОГОРИ.** 2-ге фотоперевидання. З образками А. Манастирського. В-во "Говерля". Нью-Йорк, 1957. Перестаріла мова і правопис.

109. **Н. Лівницька-Холодна: ШЛЯХ ВЕЛЕТНЯ.** Ілюстрована біографічна оповідь про Т. Шевченка. В-во М. Борецького. Нью-Йорк, 1955. Цінна книга, розкішне видання.

110. **О. Стешенко: ЯК ЮРКО ПОДОРОЖУВАВ НА ДНІПРОВІ ПОРОГИ.** 2-ге доповнене видання.

Редактор С. Гординський. Малюнки різних авторів. Обгортка М. Дмитренка. — Подорож човном по Дніпрі. Цікаве пригодницьке оповідання. На жаль, газетний папір.

111. **Ольга Мак: БОГ ВОГНЮ.** Пригодницька повість у трьох томах. Укр. В-во, Мюнхен, 1955. Кольорові ілюстрації. Пригоди українського хлопця серед бразилійських індіан. Книжка, яку старші діти чинають із запертим віддихом.

112. **Андрій Чайковський: НА УХОДАХ.** Історична повість у двох томах. Вид. "Українське Слово", Регенсбург, 1947. Повість з початків козаччини і боротьби з татарами. Одна з найкращих книжок для юнацтва.

113. **Ф. Золотополець - І. Федів: СИН УКРАЇНИ.** Історична повість з ілюстраціями. В-во "Вернигора" у Києві, 1919. Фототипічне перевидання в Дітроїті, 1955. Це українізований "Робінзон". Глибоко інтересна й виховна книжка для юнацтва.

ДЕКЛЯМАТОРИ

114. С. Нагірна: **УКРАЇНСЬКИЙ ДЕКЛЯМАТОР ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ.** Вид. Укр. Нар. Союзу Нью-Йорк, 1957. Великий вибір, на жаль, трапляються подекуди слабкі вірші з поганою побудовою, в цілості цінний збірник.

115. СНІП — український декляматор, в трьох частинах. Вид. "Укр. Голосу", Вінніпег, 1937. Великий вибір, тільки багато перестарілих віршів і

маловартісних, але при вмілому виборі можна знайти і гарні вірші на різні нац. свята, веселі деклямації і под.

СПІВАНИКИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ.

116. Др. Л. Степаненко: ЗБІРКА УКР. НАР. ПІСЕНЬ ДЛЯ ДІТЕЙ. Торонто, 1952.

117. М. Гайворонський: ЗБІРНИК укр. пісень для молоді. Українська книгарня, Саскатун, Канада, 1946.

118. В ДОРОГУ! Пластовий співаник — зібрали В. Витвицький, Ю. П'ясецький, Б. Кравців, М. Шевчик. 101 пісня. Для дітей і молоді. Дбайливе видання. В-во "Молоде Життя", Мюнхен. 1948.

119. ЖАЙВОРОНОК, збірник пісень з нотами у 3-х част. з додатком руханкових вправ. Накл. Укр. Голосу, Вінніпег, 1952. 145 пісень, в цьому: народні, пластові, стрілецькі. Укр. і канад. гимни. Пісні 1, 2 і 3 голосові з нотами. Четверта частина — руханкові вправи до пісень. Дбайливо видане, добрий посібник в науці.

ЦЮ КНИЖКУ МОЖНА НАБУТИ В:

1. ARKA, 575 Queen St., West, Toronto, Ont.,
Canada.
2. BAZAAR, 1615 Dupont St., Toronto Ont.,
Canada.
3. PLAY STORE, 344a Bathurst St., Toronto,
Ont., Canada.
4. PROSWITA, 324 Queen St., West, Toronto,
Ont., Canada.
5. BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto,
Ont., Canada.
6. TEACHER'S VOICE, 39 Indian Rd., Toronto,
Ont., Canada.
7. KALYNA, 862 Main St., Winnipeg 4, Man.,
8. UKRAINIAN VOICE, 210-16 Dufferin Ave.
Winnipeg, Man., Canada.
9. UKRAINIAN TRADING Co., 788 Main St.,
Winnipeg, Man., Canada.
10. PAUL'S MUSIC & BOOK SUPPLY, 306-
20-th St., West, Saskatoon, Sask., Canada.
11. ARKA, 10615-97-th St., Edmonton, Alta.,
12. UKRAINSKA KNYHARNIA, 19157 Wex-
ford St., Detroit 34, Mich., U.S.A.
13. KYIW, 838 N. Seven-th St., Philadelphia 23,
Pa., U.S.A.
14. BAZAAR, 909 N. Franklin St., Philadelphia
23, Pa., U.S.A.
15. HOWERLA, 41 E. 7-th St., New York, N. Y.
16. MOLODE ZYTIA Inc., 306 E. 9-th St., New-
York 3, N.Y., U.S.A.
17. M. DENYSIUK, Publisher, 22-28 W. Chicago
Ave., Chicago 22, Ill., U.S.A.
18. La ESCOBA, J. SEREDIAK, Casilla de Cor-
reo 7, (Sucursal 7), Buenos Aires, Argenttina.